

Alueellisen apuvälineyksikön perustaminen / Grundande av en regional hjälpmedelsenhet

SOSTEVLK § 75

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta/Social- och hälsovårdsutskottet 11.10.2016
Valmistelija/Beredare: Johtava lääkäri/Chefläkare Anders Mickos;
anders.mickos(at)sipoo.fi

Apuvälinepalveluiden alueellisen suunnitelman laatiminen on lainsäädännöllinen velvoite. Tällä hetkellä apuvälinepalveluita tuottavia tahoja Itä-Uudellamaalla ovat HUS Porvoon sairaalan lisäksi Porvoon, Loviisan, Sipoon ja Askolan terveyskeskukset.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) strategian mukaisesti HUS järjestää kunnille ja perusterveydenhuollolle niiden tarvitsemia sellaisia palveluita, joissa sairaanhoitoalueen tai koko HUS:n alueen kattava järjestäminen on tarpeen. Apuvälineiden alueellinen yhteistyö on huomioitu HUS Apuvälinekeskuksen liiketoimintasuunnitelmassa (2011), jonka mukaan HUS Apuvälinekeskuksen (AVK) lisäksi alueilla on omat alueelliset yksiköt, ja näiden ympärillä lähipalvelupisteet. Itä-Uudenmaan terveydenhuollon järjestämissuunnitelmassa vuosille 2013 - 2016 kaivataan niin apuvälineiden kuin muihin kuntoutus- ja terapiapalveluiden palveluihin yhdenmukaisuutta ja selkeyttä.

Alueellisten käytänteiden yhtenäistämiseksi on tarpeen perustaa yksi yhteinen alueellinen, Itä-Uudenmaan asukkaiden tarpeita vastaava apuvälineyksikkö (ITU). Itä-Uudenmaan järjestämissuunnitelman mukaisesti alueellisen apuvälineyksikön työstäminen on aloitettu vuonna 2014 perustamalla sitä varten työryhmä. Työryhmä on esittänyt 15.6.2015 IUTH:lle alueellisen apuvälineyksikön perustamista osaksi erikoissairaanhoitoa. Samaan yhteyteen on esitetty myös alueellista keskitettyä kuntoutusosastoa / - keskitettyä kuntoutustoimintaa. Nämä alueellisesti keskitetyt toiminnot tukevat toisiaan. Ensimmäinen alustava investointiesitys alueellisesta apuvälineyksiköstä on jätetty 20.5.2015 (M. Kuisma).

Hyödyt

Keskitetty apuvälineyksikkö tuo asukkaille/potilaille tasa-arvoiset, yhtenäiset ja laadukkaat apuvälinepalvelut, yhden toimintatahon toiminta (ITU) nykyisen usean toimijan sijaan, lähipalvelupisteet (apuvälinekioskit) sekä moniammatillisen osaamisen palvelut. Keskitetty toimintaa on kustannusvaikuttavaa HUS Apuvälinekeskuksen kilpailutusten hyödyntämisen kautta, ja mahdollistaa kierrättämisen sekä selkeyttää toimintamalleja ja tapoja. Keskitetyt, suunnitellut huollot ja korjaukset sekä puhdistaminen lisäävät apuvälineiden elinkaarta ja toisaalta vähentävät lisäksi alueellisia tilatarpeita. Keskitämisen kautta terapiaresursseja voidaan keskittää terapiatyöhön varastohallinnan sijaan. Välillisesti apuvälineyksikön toiminta tukee kotona asumista, ja tuo siten kustannushyötyjä.

Toimintamalli

HUS AVK vastaa edelleen nykyisistä vastuulleen kuuluvista apuvälinepalveluista. Alueellinen apuvälineyksikkö tulee olemaan osa alueen erikoissairaanhoitoa, ja se sijaitsee Porvoon sairaalassa. Toiminta keskitetään palveluineen yksikköön, lähialueille kuitenkin jäävät satelliitin kaltaiset lähipalvelupisteet, kioskit. Kioskeihin toimitetaan tarpeen mukaisia apuvälineitä luovutettavaksi. Alueiden nykyiset apuvälineet siirtyvät apuvälineyksikön hallintaan, uusien hankintojen, varastoinnin ja

kuljetuksen, sekä huoltojen, puhdistusten ja seurannan vastuu siirtyy apuvälineyksikköön. Alueella ryhdytään käyttämään samaa tietojärjestelmää HUS AVK:n kanssa. Kuntoutuksen perusapuvälinepalvelut ja niihin liittyvät tarvearvioinnit voidaan toteuttaa osana kuntoutusta niin alueilla kuin yksiköissäkin potilaan tarpeen ratkaistessa palveluntuottamisen tahon.

Apuvälineyksikön terapiahenkilökunnan on tarkoitus siirtyä alueen nykyisistä toimijoista, ja puhdistuksen, korjauksen ja kuljetusten osalta suunnitellaan palkata henkilökunta nykyisillä tehtäviin sisältyneillä kustannuksilla. Apuvälineyksikön on tarkoitus aloittaa toimintansa 2018. Jotta suunnittelutyössä voidaan edetä, tarvitaan alueen kuntien hyväksyntä.

Sosiaali- ja terveysjohtajan esitys

Sosiaali- ja terveysvaliokunta päättää hyväksyä alustavat suunnitelmat seudullisen apuvälineyksikön perustamiseksi.

Social- och hälsovårdsdirektörens förslag

Social- och hälsovårdsutskottet beslutar godkänna de preliminära planerna för grundandet av en regional hjälpmedelsenhet.

Päätös

Sosiaali- ja terveysvaliokunta hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Beslut

Social- och hälsovårdsutskottet godkände enhälligt föredragandens förslag.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta / Social- och hälsovårdsutskottet 10.02.2021 § 17
196/06.07.01/2021

Valmistelija / Beredare: Johtava lääkäri / Chefläkare Anders Mickos,
anders.mickos(at)sipoo.fi

Lääkinnällisen kuntoutuksen tavoitteena on parantaa tai ylläpitää asiakkaan sairauden, vamman tai kehitysviivästymän alentamaa toimintakykyä. Apuvälinepalvelu on osa lääkinällistä kuntoutusta ja apuvälineiden tarkoituksena on edistää asiakkaan kuntoutumista ja tukea hänen jokapäiväisistä toimintaansa, parantaen hänen toimintakykyään tai ehkäisten toimintakyvyn heikentymistä. Päävastuu apuvälinepalvelujen järjestämisessä on kuntien perusterveydenhuollolla, mutta myös erikoissairaanhoidon osallistuu apuvälinepalveluiden toteuttamiseen.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) strategian mukaisesti HUS järjestää kunnille ja perusterveydenhuollolle niiden tarvitsemia sellaisia palveluita, joissa sairaanhoitoalueen tai koko HUSin alueen kattava järjestäminen on tarpeen. Apuvälineiden alueellinen yhteistyö on huomioitu HUS Apuvälinekeskuksen liiketoimintasuunnitelmassa, jonka mukaan HUS Apuvälinekeskuksen (AVK) lisäksi alueilla on omat alueelliset yksiköt, ja näiden ympärillä lähipalvelupisteet.

Itä-Uudenmaan vuosille 2013–2016 laaditussa terveydenhuollon järjestämissuunnitelmassa mainitaan tavoitteeksi perustaa yhteinen alueellinen apuvälineyksikkö ja sama tavoite toistuu nyt voimassa olevassa, vuosille 2018-2021 laaditussa järjestämissuunnitelmassa. Järjestämissuunnitelman mukaisesti alueellisen apuvälineyksikön tarkempi

suunnittelu aloitettiin vuonna 2014 perustamalla sitä varten työryhmä. Vuosina 2016 - 2017 Itä-Uudenmaan kunnissa käsiteltiin työryhmän ehdotus Alueellisen apuvälineyksikön (AVY:n) perustamiseksi Porvoon sairaalan yhteyteen ja kunnat hyväksyivät asian selvittämisen jatkamisen. Sipoossa sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus käsittelee asiaa 11.10.2016.

Vuonna 2018 AVY:n suunnittelu oli tauolla, koska toiminnalle ei ollut osoittanut sopivia tiloja Porvoon sairaalan alueelta. Vuonna 2019 HUSissa hyväksyttiin AVY:n tilahanke, jolloin suunnittelu voitiin käynnistää uudestaan, perustamalla uusi projektiryhmä. Projektiryhmään ja sen alaryhmiin kerättiin laajasti edustajia kaikista Itä-Uudenmaan kunnista ja Porvoon sairaalasta. Kesällä 2020 laadittiin uusi projektisuunnitelma, joka vietiin Porvoon sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan käsittelyyn syyskuussa 2020. Lautakunta päätti palauttaa asian uuteen valmisteluun. Muissa Itä-Uudenmaan kunnissa asiaa ei siinä vaiheessa käsitelty poliittisissa elimissä. Porvoon sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan päätöksen sekä Itä-Uudenmaan kuntien, Porvoon sairaalan ja vammaisneuvostojen asiantuntijoilta saatujen palautteiden ja ehdotusten perusteella suunnitelmaa on sittemmin täydennetty ja tarkennettu ja viimeisin projektisuunnitelmaversio on tämän esityksen liitteenä.

Projektisuunnitelman tuoreimmassa versiossa on mm. täydennetty kustannuslaskelmia, toiminnan kuvausta, laskutusmallia sekä hankkeen perusteluja. Projektin havainnollistamiseksi on laadittu liitteenä oleva projektia kuvaava diasarja. Lisäksi päätöksenteon tueksi on kuntien ja sairaalan asiantuntijoiden toimesta laadittu liitteenä oleva SWOT-analyysi (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), jonka tarkoituksena on avata projektin suunnittelua useasta näkökulmasta.

Alueellisen apuvälineyksikön (AVY) tavoitteina on mm. yhtenäistää alueen apuvälinetoimintaa, vähentää toiminnan haavoittuvuutta, hillitä apuvälinetoiminnan kustannusten nousua sekä nopeuttaa varaston kiertoa ja pienentää varaston kokonaisvolyymia. Ajatuksena on, että näin toiminnan laatu voi koko alueella pysyä hyvänä, vaikka apuvälineitä tarvitsevien asiakkaiden määrä kasvaa. Projektisuunnitelmassa esitettyssä mallissa AVY perustetaan HUS Porvoon sairaalan alaisuuteen ja siihen siirtyy asiantuntijoita kunnista liikkeenluovutuksen kautta. AVY:n tilojen rakentaminen toteutuisi HUS tilahankkeen avulla vuoden 2021 aikana ja apuvälinevarasto olisi tarkoitus muodostaa yhdistämällä kuntien ja Porvoon sairaalan apuvälineet.

Apuvälineyhteistyö HUSin kanssa on mahdollista toteuttaa joko yhteistoimintasopimuksilla tai siirtämällä järjestämisvastuu apuvälinetoiminnasta kunnilta HUSille. Projektisuunnitelmassa esitetään AVY-toiminnan perustamista yhteistoimintasopimuksella, melko vastaavalla tavalla kuin nykyiset sopimukset HUS-diagnostiikan kanssa. Tässä mallissa kunnille jää paremmat mahdollisuudet vaikuttaa toimintaan ja yhteistoimintasopimus on myös mahdollista irtisanoa tai neuvotella uudelleen, jos kuntien tarpeet muuttuvat. Tässäkin mallissa apuvälinetoiminnan henkilöstö siirrettäisiin HUSille liikkeenluovutuksella.

Tuorein projektisuunnitelma sisältää apuvälineyksikön alustavan talousarvion, joka perustuu kunnilta saatuihin tietoihin ja arvioon apuvälinetoiminnan tulevasta kehityksestä. Tällä hetkellä HUSin ja kuntien hankkimien apuvälineiden hinnoilla ei ole merkittävää eroa, mutta uuden kilpailutuksen ennakoita alentavan apuvälinekustannuksia, kun kilpailutusten volyyymi kasvaa.

Mikäli Suomen nykyisen hallituksen esittämä sote-uudistus etenee ehdotetulla tavalla, muodostetaan Itä-Uudellemaalle jatkossa oma

hyvinvointialue. Myös apuvälinetoiminnan järjestämisvastuu siirtyy silloin kunnilta uudelle hyvinvointialueelle. Sote-uudistukseen viitaten on esitetty, että AVY:a ei kannattaisi perustaa tässä vaiheessa, vaan että kannattaisi odottaa sote-uudistuksen toteutumista ja perustaa AVY vasta sen jälkeen, uuden hyvinvointialueen omana toimintana. Järjestämisvastuun kannalta tämä olisi loogista, mutta silloin menetettäisiin niitä taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä, joita on esitetty HUSin kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyen. Lisäksi AVY:n perustaminen ja sen toivotut kustannuksia hillitsevät vaikutukset siirtyisivät tällöin useammalla vuodella tulevaisuuteen.

HUS Porvoon sairaalalla on tällä hetkellä varattuna varat AVY:n vaatimalle rakennushankkeelle ja toiminta voitaisiin sen perusteella yhteistyössä HUSin kanssa aloittaa jo vuonna 2022, kun hyvinvointialueen järjestämä AVY olisi toiminnassa huomattavasti myöhemmin. Nyt HUSin ja kuntien kanssa yhteistyössä tehtyä valmistelua on tosin mahdollisuus hyödyntää ja jatkaa myös hyvinvointialueen oman toiminnan suunnittelussa, joten valmistelutyön ei voida katsoa menneen kokonaisuudessaan hukkaan, vaikka apuvälineyksikön perustamiseen ei nyt lähdettäisi.

Mikäli Porvoo, Sipoo tai Loviisa päättää, että ei jatka apuvälineyksikön valmistelua, on koko hankkeen valmistelun jatko epävarmaa. Erityisesti jos Porvoo suurimpana kuntana päättää olla liittymättä, hankkeen jatkamiselle ei todennäköisesti ole edellytyksiä.

Esittelijä / Föredragande Sosiaali- ja terveystoimintajohtaja / Social- och hälsovårdsdirektör Kokko Leena

Ehdotus / Förslag Sosiaali- ja terveystoimintavaliokunta päättää hyväksyä liitteenä olevan suunnitelman alueelliseen apuvälineyksikön perustamiselle ja edetä apuvälinetoiminnan liikkeenluovutukseen ja yhteistoimintasopimukseen, edellyttäen että Itä-Uudenmaan muista kunnista ainakin Porvoo ja Loviisa myös hyväksyvät suunnitelman ja päättävät edetä hankkeessa.

Social- och hälsovårdsutskottet beslutar att godkänna den bifogade planen för grundandet av en regional hjälpmedelsenhet och att fortskrida till rörelseöverlåtelse och samarbetsavtal gällande hjälpmedelsverksamheten, förutsatt att av Öst-Nylands övriga kommuner åtminstone Borgå och Lovisa också godkänner planen och beslutar fortsätta med projektet.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut Sosiaali- ja terveystoimintavaliokunta hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Social- och hälsovårdsutskottet godkände enhälligt föredragandens förslag.